

Kvinnors privatekonomi 2021

Kvinnors inkomst ökar i förhållande till männens, men det går långsamt

Kvinnors inkomster är lägre än mäns, så har det varit historiskt och så är det även idag. I den här rapporten redogör vi för hur kvinnors inkomster har utvecklats över tid. Vad krävs för att kvinnor ska komma ikapp, och hur lång tid kan det ta?

Kvinnor knappar in på män gällande förvärvsinkomst, men tjänar fortfarande mindre än män. Om kvinnors och mäns förvärvsinkomst fortsätter öka i samma takt som de senaste 25 åren så dröjer det till år 2080 innan kvinnornas inkomst är i nivå med männens. När det gäller kapitalinkomst, inkomst från till exempel försäljning av fastighet eller värdepapper, är läget relativt oförändrat. Kvinnors inkomst från kapital under de senaste 25 åren uppgår endast till hälften av männens. Det hänger sannolikt ihop med varandra. Med en lägre lön är möjligheten att spara och investera lägre. Först när kvinnor kommer ikapp i inkomst från arbete kan de även börja knappa in gällande inkomst från kapital.

Pensionen har ett ännu tydligare samband med förvärvsinkomst, eftersom den grundas på inkomsten från arbete genom hela arbetslivet. Inom pensionssystemet finns dock ett grundskydd¹ som kompenserar de med lägst pension. Det är i större utsträckning kvinnor som tar del av grundskyddet.

Kvinnors förvärvsinkomst ökar, men ändå bara tre fjärdedelar av männens

De senaste 25 åren har kvinnors genomsnittliga förvärvsinkomst (inkomst från arbete) ökat mer än männens, med 65 procent i fasta priser², jämfört med männens 54 procent. Det innebär att från att tjäna 72 procent av männens inkomst 1993 tjänar kvinnor nu 77 procent (2019). 2019 är medianinkomsten 21 600 kronor per månad före skatt för kvinnor och 28 100 kronor per månad före skatt för män.³

Medianinkomst från arbete, kronor per år före skatt. Avrundade tal.

	1994	2019
Kvinnor	157 300	259 100
Förändring i fasta priser		65 %
Som andel av mäns inkomst	72 %	77 %
Män	219 900	337 800
Förändring i fasta priser		54 %

Att kvinnor tjänar mindre än män beror på flera saker, bland annat att en större andel av kvinnorna jobbar deltid större eller mindre del av sitt arbetsliv, men också för att de yrken som kvinnor oftare arbetar inom är lägre betalda. Men det faktum att kvinnors inkomst ökar i förhållande till mäns borde ses om ett tecken på att detta förändras och att löneskillnaderna på en aggregerad nivå därför också minskar.

Kvinnors sysselsättningsgrad har förändrats över tid, en större andel av kvinnorna förvärvsarbetar idag jämfört med för 25 år sedan.⁴ 1995 arbetade 71 procent av kvinnorna i någon utsträckning, 2020 var motsvarande andel 75 procent. Men även männens

¹ Garantipension, efterlevandeskydd, äldreförsörjningsstöd och bostadstillägg för pensionärer.

² Justerat för inflation.

³ Källa: Statistiska centralbyrån. Den senaste officiella inkomststatistiken är från 2019.

⁴ Källa: Statistiska centralbyrån, Arbetskraftsundersökningarna (AKU). 16-64 år.

sysselsättningsgrad har ökat, från 74 till 79 procent. Att fler kvinnor arbetar förklarar att den genomsnittliga inkomsten ökar. Men det förklarar inte att den ökar som andel av männens, eftersom sysselsättningsgraden bland män ökar i lika stor omfattning. Det hade kunnat vara fallet om de kvinnor som har kommit in på arbetsmarknaden har väsentligt högre lön än de män som kommit in under samma period.

Att kvinnors inkomst ökar som andel av männens förklaras snarare av att kvinnor arbetar fler timmar idag jämfört med tidigare. 2005⁵ arbetade 35 procent av kvinnorna på arbetsmarknaden mindre än 35 timmar per vecka. 2020 är motsvarande andel 26 procent. Andelen som arbetar mer än 35 timmar har ökat från 65 till 74 procent. Att fler kvinnor idag arbetar heltid spelar stor roll för den genomsnittliga förvärvsinkomsten för kvinnor, och att den ökar som andel av männens.

Andel utifrån antal arbetade timmar, samt genomsnittlig arbetstid i timmar, 2005 och 2020. Andel av de sysselsatta.

	1-19 tim/v	20-34 tim/v	35- tim	Genomsnittlig arbetstid/v
Kvinnor				
2005	5 %	30 %	65 %	35,4
2020	5 %	21 %	74 %	36,5
Män				
2005	3 %	8 %	89 %	40,2
2020	3 %	9 %	88 %	39,2

Kvinnors pension lägre än mäns – men den ökar

Pensionen bygger på den arbetsinkomst man har haft under hela sitt arbetsliv. Till följd av kvinnors lägre arbetsinkomst blir också kvinnors pension i genomsnitt lägre än mäns. Det finns inte jämförbar statistik så långt bakåt i tid, men mellan 2015 och 2019 ökade kvinnors genomsnittliga pension med sju procent i reala termer, jämfört med fyra procent för männen.⁶

Att kvinnors pension ökar mer än mäns de senaste åren förklaras sannolikt främst av att kvinnors genomsnittliga lön för arbete över tid ökar mer än mäns. Det är, som förklarats ovan, en följd av att kvinnor har ökat sin arbetstid och eventuellt även i viss utsträckning gör andra yrkesval.

Den genomsnittliga pensionen 2019 är för kvinnor 15 000 kronor per månad före skatt, för män är den 21 500 kronor. Kvinnors pension uppgår i genomsnitt till 70 procent av mäns pension. 2015-2019 är en för kort tidsperiod för att dra några slutsatser, men som andel har den gått upp med två procentenheter.

Inkomst från pension, kronor per år före skatt, i 2019 års priser. Pensionärer 61 år och äldre. Avrundade tal.

	2015	2019
Kvinnor		
	167 400	179 500
Förändring i fasta priser		7 %
<i>Som andel av mäns inkomst</i>	68 %	70 %
Män		
	247 800	258 200
Förändring i fasta priser		4 %

⁵ Källa: Statistiska centralbyrån Arbetskraftsundersökning (AKU). Den här datan från 2005 och framåt.

⁶ Källa: Pensionsmyndigheten. Gäller de med pension som är 61 år och äldre.

Fler kvinnor än män får garantipension, av den totala andelen av befolkningen som får garantipension är 77 procent kvinnor och 23 procent män.⁷ Det genomsnittliga beloppet har minskat med 21 procent (till 1 700 kr per mån) för kvinnor mellan 2010 och 2021, medan det för män har ökat med 17 procent (till 1 800 kr per år).

Andelen kvinnor som får garantipension har minskat från 62 till 44 procent mellan 2010 och 2021. Bland männen har 15 procent garantipension (18 procent 2010).

Antal med garantipension, 65 år och äldre. Avrundade tal.

	2010	2021
Totalt antal	769 400	691 000
Varav kvinnor	620 800	534 000
Andel av totalen	81 %	77 %
Varav män	148 600	157 000
Andel av totalen	19 %	23 %

Andel med garantipension, av total befolkning 65 år och äldre.

	2010	2021
Andel kvinnor	62 %	44 %
Andel män	18 %	15 %

Så länge kvinnors förvärvsinkomst är lägre än mäns kommer även deras pension att vara det. Men att andelen kvinnor som har garantipension minskar i relativ snabb takt är ett tecken på att kvinnornas pensionsnivåer ökar, fler kvinnor har en pension utifrån ett långt yrkesliv att falla tillbaka på. Det är positivt och visar att det går åt rätt håll.

Kvinnors kapitalinkomst uppgår till hälften av mäns

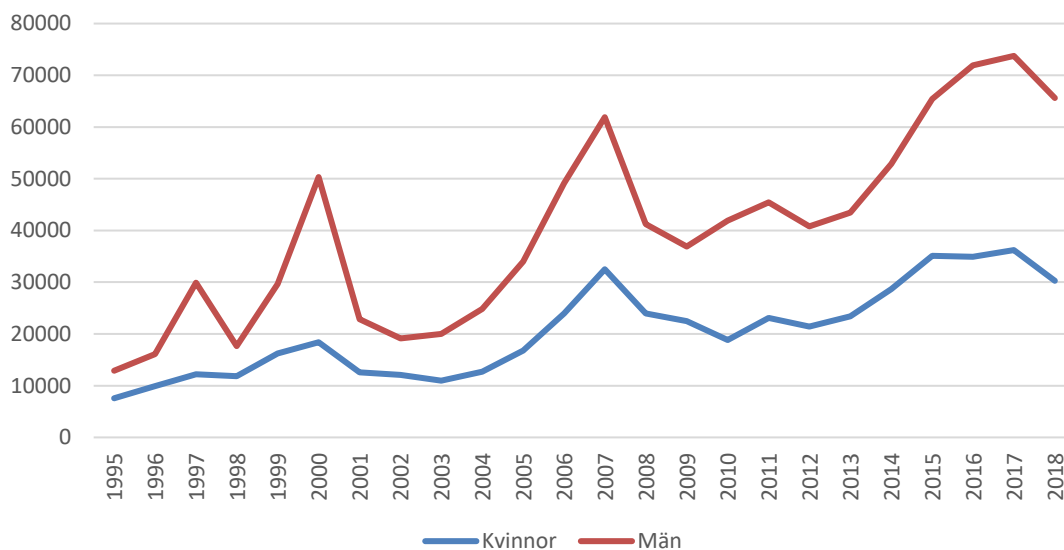
Inkomst från kapital varierar i kronor mellan åren, för såväl kvinnor som män. Kapitalinkomster kommer främst från försäljning av fastigheter, utdelningar från företag och egna placeringar. Det innebär att inkomsterna påverkas av allt som påverkar bostadsmarknaden och börsen, och kan variera mellan åren. Kvinnors inkomst från kapital som andel av mäns ligger dock på en relativt jämn nivå, runt 50 procent. Vissa år är andelen något högre och vissa år något lägre.⁸

⁷ Källa: Pensionsmyndigheten. Januari 2021.

⁸ Källa: Finansdepartementet.

Inkomst från kapital, kronor per år

Hur förmögenhet fördelas mellan kvinnor och män finns det ingen officiell statistik på sedan förmögenhetsskatten slopades 2007. Men kapitalinkomsten ger en indikation, eftersom den fångar försäljning av kapitaltillgångar, utdelningar och schablonbeskattning.

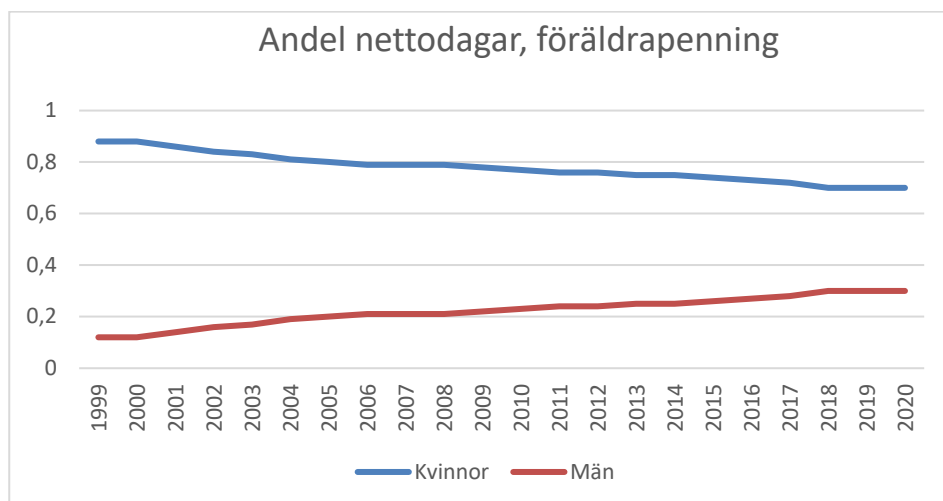
Kvinnors ekonomi ikapp 2080

Att kvinnors inkomster ökar är positivt, men det är ändå långt kvar till männens nivå. Om kvinnors och mäns förvärvsinkomst fortsätter öka i samma takt som de senaste 25 åren så dröjer det till år 2080 innan kvinnornas inkomst är i nivå med männens. Förhoppningsvis går det snabbare än så om kvinnor i större utsträckning jobbar heltid, och kanske också väljer andra yrken. När det gäller yrkesval är det ett val varje individ gör, men det gäller också för politiker, skola och arbetsmarknadens parter att arbeta aktivt för att göra arbetsmarknaden mer jämställd. Att lika arbete ska ge lika lön är en grundförutsättning, men det handlar även om hur olika yrken värderas och att göra alla yrken tillgängliga och accepterade. Och det gäller åt båda håll, både för kvinnor in på en mer mansdominerad arbetsmarknad och för män in på en mer kvinnodominerad arbetsmarknad.

Föräldraförsäkringen viktig för kvinnor på arbetsmarknaden

Föräldraförsäkringen spelar en viktig roll för kvinnors närvaro på arbetsmarknaden. Föräldrapenning kan betalas ut i 480 dagar för ett barn. När den infördes 1974 tog män ut 0,5 procent av dagarna. 1995 reserverades en månad för respektive förälder, 2002 ökades det till två månader och 2016 till tre månader (90 dagar). Varje familj kan bestämma själv över hur de resterande 300 dagarna ska fördelas. Pappornas andel av uttagna dagar med föräldrapenning ökar successivt. 2000 tog papporna ut 12 procent av dagarna och mammorna 88 procent. 2020 tog papporna ut 30 procent av dagarna, vilket innebär att papporna tar ut fler dagar än enbart de som är reserverade för respektive förälder.⁹

⁹ Källa: Försäkringskassan.

Föräldraförsäkringen behöver fortsätta utvecklas till att stimulera familjer att fördela föräldraledigheten mer jämställt, här kan statliga stimulanser påverka mot ett mer jämställt uttag. Samtidigt behöver arbetsgivare fortsätta arbeta för att det ska gå att kombinera arbete med småbarnsår – för både kvinnor och män. Hur man väljer att göra är upp till varje hushåll att bestämma, men om båda föräldrar tar lika stort ansvar ökar också möjligheten för båda att etablera sig på arbetsmarknaden och förutsättningarna till en likartad löneutveckling.

Kvinnor behöver också uppmuntras att, om man vill, välja andra yrken och branscher än de kvinnodominerande. Det kommer på sikt sannolikt leda till att jämna ut löneskillnader.

Politiska reformer som påverkat kvinnors ekonomi

Borttagande av sambeskattning 1971

Sambeskattning innebar att makars inkomster slogs ihop och båda beskattades för hälften av inkomsten. Om ena parten hade hög inkomst kunde sambeskattningen innebära att den totala skatten minskade, eftersom marginalskatten¹⁰ då blev lägre för den med högst inkomst. Däremot innebar det högre skatt för den med lägst inkomst, oftast kvinnan. Incitamenten att lönearbeta minskade. Det lönade sig inte heller att vidareutbilda sig för en högre lön eller att gå från deltid till heltid. Man kan säga att sambeskattning låser in kvinnor i hemmet.

1971 slopades sambeskattningen i Sverige, den avskaffades för att öka incitamenten till kvinnor att lönearbeta och att arbeta mer. Avskaffande av sambeskattningen var inte enbart en privatekonomisk reform utan även i högsta grad en reform för ökad jämställdhet.

Allmänt barnbidrag införs

Det allmänna bidraget oavsett inkomst infördes 1948.¹¹ Det var på 260 kronor per barn och år (knappt 5 000 kronor i dagens penningvärde).

Allmänt barnbidrag gynnar hushållens ekonomi men flerbarnstillägget inom barnbidraget skulle också kunna innebära att det i vissa hushåll blir möjligt för den ena att arbeta deltid, vilket oftast är kvinnan. Och deltidsarbete får effekt på till exempel pensionen.

¹⁰ Marginalskatt är den skatt som betalas på den sist intjänade kronan.

¹¹ 1937 infördes barnbidrag, men det var först 1948 som det blev allmänt och oberoende av inkomst.

Utbyggnad av välfärdssamhället som dagis och omsorg

Tillgång till barnomsorg är på många sätt avgörande för kvinnors väg in på arbetsmarknaden, och kvinnors ekonomiska frihet. Det påverkar också hushållens ekonomi, om möjlighet ges för båda föräldrar att arbeta.

1836 införde Sverige småbarnsskolor, för barn mellan 2 och 7 år. De var föregångare till dagens förskolor. Möjlighet att lämna barn på förskola har varit avgörande för att Sverige har en så hög sysselsättningsgrad bland kvinnor.

Införandet av maxtaxan (2002) möjliggjorde för ännu fler kvinnor att börja arbeta/arbeta mer. Avgiften för barnomsorg grundas på inkomst, men innan införandet av maxtaxan fanns det inget tak för avgiften. Höginkomsttagare var de som fick de största avgiftssänkningarna vid införandet.

Pappamånader i föräldraförsäkringen

Privatekonomiskt kan införandet av pappamånader på kort sikt försämra ekonomin för hushåll, i de fall pappan har en högre inkomst än mamman, då blir det ekonomiska bortfallet större om pappan är hemma med barn. Men för jämställdheten och för kvinnors ekonomi är det positivt, eftersom det innebär att mammor inte är ifrån arbetslivet lika länge. På sikt innebär det sannolikt att kvinnor inte "hamnar efter" lika mycket på arbetsmarknaden.

Kvinnors privatekonomi 2021

80 procent av kvinnorna mellan 18 och 65 år känner sig trygga med sin privatekonomi, andelen är något större bland männen (86 procent). Yngre kvinnor känner sig i större utsträckning trygga med sin privatekonomi än äldre. Och mest trygga med sin privatekonomi är kvinnor i Västsverige (85 procent), minst trygga känner sig kvinnorna i mellersta och övre Norrland (74 procent).

Över hälften av kvinnorna har ett sparkapital över 100 000 kronor

Trots att kvinnor generellt har lägre löner är andelen kvinnor som sparar i fonder och aktier nästan lika stor som av männen, 73 procent respektive 76 procent. 56 procent av kvinnorna sparar regelbundet varje månad. Kvinnor sparar oftast lägre belopp än män, men över hälften av dem (54 procent) har ett eget sparkapital på över 100 000 kronor, 16 procent har 500 000 kronor eller mer. Motsvarande andelar bland män är 60 och 23 procent.

59 procent av kvinnorna i Stockholm har ett sparkapital över 100 000 kronor, jämfört med 46 procent av kvinnorna i mellersta Norrland. Medan kvinnorna i Sydsverige är de som i störst utsträckning har ett sparkapital över 500 000 kronor, 20 procent av dem uppger att de har det. Motsvarande i mellersta Norrland är 8 procent.

Många intresserade av sparande, mest intresserade är de yngre

62 procent av kvinnorna och 71 procent av männen är intresserade av sparande. Det är de yngre (18-34 år) som är mest intresserade, de är också mest aktiva i sitt sparande. Av de kvinnor som sparar i fonder och aktier följer 70 procent av dem upp hur sparandet utvecklas en eller flera gånger per år. Männen är lite mer aktiva, 84 procent följer upp sitt sparande regelbundet.

Andelen som är nöjd med utvecklingen av sitt sparande är relativt lika mellan kvinnor och män, 84 respektive 89 procent är nöjda. Däremot är kvinnor i större utsträckning nöjda utan att veta exakt avkastning, medan män i större utsträckning är nöjda med att deras avkastning överstiger börsens genomsnittliga.

Kvinnor mer ekonomiskt utsatta än män

Även om majoriteten av kvinnorna är trygga med sin privatekonomi så är deras ekonomiska situation mer osäker än männens. 52 procent av de kvinnor som lever med någon annan uppger

att de har en tillräckligt bra lön för att klara sig på egen hand om de skulle separera (62 procent av männen). Runt 20 procent av kvinnorna skulle inte ha råd att bo kvar i det område de bor i nu och skulle behöva ändra mycket i sin levnadsstandard om de skulle separera. Motsvarande andel bland männen är runt 10 procent.

Men en något större andel av kvinnorna har ett eget sparande som skulle hjälpa dem om de skulle separera, 43 procent jämfört med 40 procent av männen. Siffrorna är snarlika om partnern skulle avlida.

Resultat från undersökning gjord av Kantar Sifo på uppdrag av Swedbank. Undersökningen genomfördes i april 2021 och 3 020 personer i åldrarna 18-65 år deltog.